

Kinh tế phải phát triển theo mục tiêu bảo vệ môi trường

21:27 03/07/2023

Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà nhấn mạnh quan điểm này khi chủ trì cuộc họp Hội đồng thẩm định Quy hoạch Bảo vệ môi trường quốc gia thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050 (Quy hoạch BVMT), chiều 3/7.

Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà: Chuyển đổi cơ bản sang nền kinh tế xanh sẽ giải quyết triệt để vấn đề môi trường (Ảnh: VGP/Minh Khôi)

Quy hoạch BVMT quốc gia thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050 có xây dựng nhằm đáp ứng yêu cầu về BVMT, phục vụ phát triển bền vững và đa dạng trên cơ sở kinh tế, xã hội, môi trường phân bố không gian phân vùng quản lý chất lượng môi trường, bảo tồn thiên nhiên và đa dạng sinh học, quản lý chất thải, quản trị và cảnh báo môi trường theo lãnh thổ xác định BVMT.

Hướng nghiệp BVMT hướng tới thực hiện xây dựng và phát triển các mô hình kinh tế tuần hoàn, kinh tế xanh, carbon thấp, thực hiện cam kết giảm phát thải ròng khí nhà kính bằng 0 (Net Zero).

Phát triển BVMT thành ngành kinh tế mới

Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà nhận mạnh môi trường là một trong những trọng tâm trong phát triển bền vững và đa dạng. Vì vậy, bên cạnh việc tham gia, nội dung Quy hoạch cần tiếp tục hoàn thiện, nâng cao chất lượng hơn nữa về cách tiếp cận ngành, địa phương; "còn thì gian, còn thì duy trì thì còn phải tiếp thu".

Tình trạng ô nhiễm môi trường, suy giảm đa dạng sinh học hiện nay, Phó Thủ tướng cho rằng "bài toán" môi trường phải được giải quyết trong quá trình phát triển. Quy hoạch cần cân nhắc theo mô hình tăng trưởng theo kinh tế xanh, kinh tế tuần hoàn, bảo đảm hài hòa giữa tăng trưởng kinh tế, an sinh xã hội và BVMT. "BVMT phải đi trước một bước chứ không phải lo ngại sau phát triển".

Phó Thủ tướng nêu một số nhiệm vụ chính trong công tác BVMT hiện nay. Trước hết là gìn giữ, bảo tồn nguyên vẹn những khu vực có cảnh quan thiên nhiên, hệ sinh thái đa dạng sinh học quan trọng; tăng cường phục hồi những khu vực bị suy giảm chất lượng, ô nhiễm môi trường, hệ sinh thái bị suy thoái trong quá trình phát triển; chủ động phòng ngừa phát triển mà không ảnh hưởng đến môi trường; phát triển BVMT thành ngành kinh tế mũi nhọn qua phát triển năng lượng tái tạo, kiểm soát ô nhiễm, phục hồi môi trường.

Quy hoạch cần cân nhắc các xu hướng mới của thế giới về giảm phát thải ròng khí nhà kính; xử lý, tái sử dụng 100% rác thải; thực hiện đúng Nghị quyết 24-NQ/TW năm 2013 và chủ trương nâng cao vị trí kinh tế, tăng cường quản lý tài nguyên và BVMT, Luật BVMT năm 2020.

"Quy hoạch không chỉ là không gian, là trình tự thực hiện, mà còn là mục tiêu ưu tiên mà phải có các chính sách, giải pháp thực hiện", Phó Thủ tướng nói.

GS.TS Trương Quang Học (Trung tâm Nghiên cứu Tài nguyên và Môi trường, Đại học Quốc gia Hà Nội) đề nghị làm rõ cơ chế, chính sách thúc đẩy phát triển các khu xử lý chất thải tập trung cấp quốc gia, cấp vùng - Ảnh: VGP/Minh Khôi.

Hình thành các khu xử lý chất thải tập trung

Theo báo cáo của Bộ Tài nguyên và Môi trường, Quy hoạch BVMT quốc gia cần xây dựng trên quan điểm lấy con người là trung tâm; bảo đảm tính "m, ng và tnh" của quy hoạch. Quy hoạch là một bước chuyển hóa Chiến lược BVMT quốc gia đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050; góp phần thực hiện Chiến lược quốc gia về tăng trưởng xanh giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050; phù hợp với các quy hoạch: Quy hoạch tăng trưởng quốc gia, Quy hoạch sử dụng đất quốc gia, Quy hoạch không gian biển quốc gia.

Hồ sơ BVMT áp dụng một số nguyên tắc như: giảm ô nhiễm phải trả chi phí xử lý, khắc phục hậu quả, bồi thường và phục hồi môi trường. Người có hành vi gây ô nhiễm phải có nghĩa vụ bồi thường thiệt hại cho BVMT; coi

chất thải là tài nguyên, thực hiện phân loại chất thải từ nguồn, tăng cường tái chế, tái sử dụng và thu hồi năng lượng từ chất thải góp phần hình thành chuỗi sản xuất tiếp nối, liên tục; xây dựng bộ tiêu chí GDP xanh cho nền kinh tế.

Mục tiêu tổng quát của Quy hoạch BVMT nhằm chủ trì quản lý, kiểm soát ô nhiễm và suy thoái môi trường; phục hồi và cải thiện chất lượng môi trường; bảo vệ tính nguyên vẹn của các hệ sinh thái tự nhiên; thiết lập khu bảo vệ, bảo tồn thiên nhiên và đa dạng sinh học; hình thành các khu xử lý chất thải tập trung; nâng cao xây dựng mạng lưới quản trị và cảnh báo môi trường trên phạm vi toàn quốc.

Quy hoạch đề ra mục tiêu cụ thể và xác lập và quản lý: 256 khu bảo tồn thiên nhiên (khoảng 6,7 triệu ha); 21 cơ sở bảo tồn đa dạng sinh học bảo tồn giai đoạn 2021-2025; 13 hành lang đa dạng sinh học trên cạn (khoảng 1,55 triệu ha); 41 khu vực đa dạng sinh học cao (khoảng 3 triệu ha); 24 cảnh quan sinh thái quan trọng (khoảng 9,3 triệu ha); xác lập và quản lý 10 vùng trọng điểm quản lý cảnh quan trọng (khoảng 0,14 triệu ha)...

Quy hoạch còn đề ra mục tiêu hình thành các khu xử lý chất thải tập trung cấp quốc gia, vùng, tỉnh có quy mô công suất, công nghệ xử lý phù hợp đáp ứng yêu cầu tiếp nhận, xử lý toàn bộ lượng chất thải rắn phát sinh trên phạm vi cả nước, hạn chế chôn lấp trực tiếp.

Còn đó, đến năm 2030 sẽ hình thành 3 khu xử lý chất thải tập trung cấp quốc gia; 1 khu xử lý chất thải tập trung cấp vùng từ miền vùng kinh tế - xã hội; 1 khu xử lý chất thải tập trung cấp tỉnh từ miền tỉnh. Tỷ lệ chất thải nguy hại được thu gom, xử lý đạt 98% (riêng tỷ lệ chất thải y tế xử lý đạt 100%); tỷ lệ chất thải rắn sinh hoạt được thu gom, xử lý đạt 95% đô thị và 90% nông thôn; tỷ lệ tái sử dụng, tái chế đạt trên 65%...

Chỉ tiêu duy trì quản lý, BVMT

Tiêu chí hợp, các ý kiến đánh giá, giải pháp tăng cường trong Quy hoạch phù hợp với thực tế và có tính khả thi cao bao gồm: chỉ tiêu duy trì quản lý, tăng cường tuyên truyền, nâng cao nhận thức công nghệ. Hai là hoàn thiện cơ chế, chính sách hỗ trợ pháp luật và bảo vệ và BVMT phù hợp với thực tiễn kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế.

Tuy nhiên, theo GS.TS Trần Quang Học (Trung tâm Nghiên cứu Tài nguyên và Môi trường, Viện Hàn lâm Khoa học Quốc gia Hà Nội), nội dung và nội dung quy hoạch cần làm rõ cụ thể, chính sách thúc đẩy phát triển các khu xử lý chất thải tập trung cấp quốc gia, cấp vùng; xem xét tính khả thi và rà soát lại những công bố bảo tồn thiên nhiên và đa dạng sinh học từ Quy hoạch đa dạng sinh học quốc gia.

"Trong giai đoạn này, chúng ta cần có sự kết hợp chặt chẽ giữa quy hoạch BVMT và quy hoạch đa dạng sinh học cũng như các quy hoạch về lâm nghiệp, thủy sản, phù hợp với xu hướng quốc tế hiện nay", ông Trần Quang Học nói.

Ngoài giải pháp từ phía cơ quan quản lý Nhà nước, một số ý kiến khuyến khích, thúc đẩy nguồn lực xã hội hóa trong cung cấp các dịch vụ môi trường, hệ sinh thái, xử lý chất thải rắn, nguy hại; ưu tiên công nghệ xử lý kết hợp thu hồi năng lượng, giảm phát thải khí nhà kính, an toàn và phù hợp với ưu tiên của tăng trưởng xanh; phát triển ngành công nghiệp tái chế, khuyến khích sản xuất, tiêu thụ các sản phẩm từ quá trình xử lý chất thải...

Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà nêu rõ: Quy hoạch BVMT cần thể hiện tư duy tiên phong, dẫn dắt phát triển xanh, tạo ra những giá trị mới, nâng cao năng lực cạnh tranh của nền kinh tế - Ảnh: VGP/Minh Khôi.

BVMT phi i trc, là mc tiêu phát trin

Kt lun cuc hp, Phó Th tng yêu cu B TN&MT tip thu y , thit thc, hieu qu các ý kin ca u viên phn bin, các b, ngành là thành viên hi ng thm nh, nht là trong thu thp, ánh giá s liu thng kê, phng pháp tip cn, xây dng quy hoch...

Phó Th tng yêu cu c quan son tho Quy hoch BVMT phi bám sát ni dung Ngh quyêt 24-NQ/TW nm 2013 v ch ng ng phó vi bin i khí hu, tng cng qun lý tài nguyên và BVMT, Ngh quyêt 36-NQ/TW nm 2018 c Chin lc phát trin bn vng kinh t bin Vit Nam n nm 2030, tm nhìn n nm 2045, Chin lc BVMT quc gia n nm 2030, tm nhìn n nm 2050, Lut BVMT nm 2020, Lut Quy hoch....

Quy hoch cn bo m tính ng b, liên thông, tng h, không xy ra xung t vì quy hoch tng th, quy hoch quc gia ca các ngành, lnh vc... góp phn bo m s thng nht gia môi trng và các lnh vc kinh t, xã hi nm trong tng th, bao trùm ca không gian sinh tn, phát trin.

Phó Th tng nêu quan im, vì mô hình phát trin kinh t xanh, kinh t tun hoàn, carbon thp thì vn BVMT phi i trc, là c s, nn tng cho s phát trin kinh t hài hoà vì t nhiên. Vì vy, Quy hoch BVMT phi có t duy, tm nhìn giúp các ngành kinh t phát trin, ng thi phòng, nga t xa i vì nhng tác ng có th nh hng tiêu cc n môi trng.

"Quy hoch BVMT cn gii quyêt mi quan h vi quy hoch ngành, lnh vc kinh t, xã hi khác theo hng là mc tiêu, ng lc, yêu cu phát trin. Nhiu mc tiêu, nhim v v BVMT phi c thc hin trc khi trin khai các d án kinh t, xã hi, mt khác phi ng b, nhp nhàng vì l trình quy hoch ca các ngành, lnh vc khác", Phó Th tng nói.

Phó Th tng cng ng tình hng tip cn Quy hoch BVMT không gii hn biên gii quc gia, mà theo h sinh thái t nhiên, không gian môi trng nh rác thi nha i dng, nn cháy rng, a dng sinh hc...

Kinh tế xanh sẽ quyết định môi trường

Vấn đề tiêu chuẩn Quy hoạch BVMT, Phó Thủ tướng nhận mạnh yêu cầu BVMT phát triển kinh tế theo hướng "thần tiên" bền vững; cải thiện và phục hồi các khu vực ô nhiễm, suy thoái, nhất là những giá trị, hệ sinh thái có lỗi của Việt Nam.

Theo đó, Quy hoạch BVMT phi khoáng vùng các khu vực ô nhiễm nghiêm trọng cần ưu tiên xử lý, khắc phục; có giải pháp tái tạo, phục hồi lại những khu vực có tầm quan trọng, giá trị và ý nghĩa chiến lược về hệ sinh thái như rừng ngập mặn, rừng phòng hộ, núi rừng... và ngành phát triển các hoạt động kinh tế dựa vào hệ sinh thái, a dụng sinh học thay vì chỉ "khoanh vùng, bảo tồn nghiêm ngặt"; những hướng cho các giải pháp kinh tế bền vững khi thực hiện "Net Zero", phát triển năng lượng tái tạo, giao thông vận tải xanh, năng lực tuần hoàn...

"Chuyển tiếp sang nền kinh tế xanh sẽ quyết định môi trường", Phó Thủ tướng khẳng định và cho rằng Quy hoạch BVMT phải có các tiêu chí làm cơ sở tích hợp, lồng ghép mục tiêu, những hướng bảo vệ, bảo tồn môi trường vào quy hoạch của các ngành kinh tế khác như tài chính, xây dựng, giao thông vận tải... "văn minh, văn minh sinh thái".

Bên cạnh đó, Phó Thủ tướng nhấn mạnh Quy hoạch BVMT phải xây dựng luận chứng, tiêu chí xác định các dự án, kế hoạch ưu tiên cho các hoạt động bảo vệ, bảo tồn, phục hồi môi trường.

Trong đó, bảo tồn cảnh quan thiên nhiên, hệ sinh thái a dụng sinh học hiện có là bộ phận quan trọng nhất, tiếp nối là ưu tiên khắc phục, cải tạo khu vực ô nhiễm môi trường, cuối cùng là những hướng phát triển các hoạt động kinh tế, xã hội dựa trên bảo tồn, BVMT.

"Quy hoạch BVMT là công cụ hỗ trợ quan trọng thực thi Luật BVMT năm 2020, là nền tảng giúp các bộ, ngành, địa phương triển khai các giải pháp chuyển tiếp kinh tế xanh, tăng trưởng xanh", Phó Thủ tướng nói và nêu rõ "Quy hoạch thể hiện tầm nhìn chiến lược, định hướng phát triển xanh, ưu tiên vào tài nguyên, tạo ra những ngành công nghiệp không khói, tạo ra những giá trị mới, nâng cao năng lực cạnh tranh của nền kinh tế".

Phó Thủ tướng cũng nhấn mạnh Bộ TN&MT, các viện nghiên cứu, thực địa, xây dựng, cập nhật dữ liệu về các khu bảo tồn thiên nhiên, a dụng sinh học...; tính khả thi của việc xây dựng các cơ sở xử lý chất thải tập trung trong khi đang ý mạnh phân loại, xử lý, tái chế rác thải từ nguồn...

C.P